

CIBG
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Medicinale Cannabis

Informatiebrochure voor patiënten

Inhoudsopgave

Inleiding	02
Wat is medicinale cannabis?	02
Behandeling met medicinale cannabis	06
Instructies voor gebruik en dosering	08
Risico's en bijwerkingen	10
Cannabis op internet en social media	12
Medicinale cannabis mee op reis	13
Meer weten?	13

Inleiding

Deze brochure is bedoeld voor patiënten en geïnteresseerden die meer willen weten over medicinale cannabis en het gebruik daarvan. U vindt in deze brochure informatie over de verschillende soorten, hoe ze gebruikt worden en welke effecten medicinale cannabis kan hebben.

Wat is medicinale cannabis?

Cannabis bestaat uit de gedroogde bloemen van de vrouwelijke hennepplant (*Cannabis sativa* L). Andere namen voor cannabis zijn marihuana of wiet. Cannabis bevat verschillende werkzame bestanddelen. Tetrahydrocannabinol (THC) is meestal het hoofdbestanddeel, maar ook andere stoffen, zoals cannabidiol (CBD), hebben effect. De samenstelling bepaalt de werking en bijwerkingen van de cannabis. Cannabis die via de apotheek verstrekt wordt, voldoet aan strenge kwaliteitseisen. Deze cannabis is bedoeld als medicijn en daarom spreken we over medicinale cannabis.

Wat is de kwaliteit?

Medicinale cannabis uit de apotheek moet dus aan strenge kwaliteitseisen voldoen. Zo moet de samenstelling steeds hetzelfde zijn en er mogen geen bestrijdingsmiddelen, zware metalen, schimmels en bacteriën in medicinale cannabis zitten. Uit onderzoek blijkt dat cannabis uit de coffeeshop niet altijd voldoet aan deze kwaliteitseisen.

Een door het BMC aangestelde teler teelt de medicinale cannabis onder vastgestelde, gecontroleerde omstandigheden. Elke nieuwe oogst wordt op basis van de kwaliteitseisen gecontroleerd door een onafhankelijke laboratorium.

Welke soorten zijn te krijgen?

Het BMC levert verschillende soorten cannabis, die in apotheken beschikbaar zijn. Ze hebben allemaal een eigen samenstelling en daardoor verschillen ze in werking. De vijf beschikbare soorten zijn:

Soort	Gehalte THC	Gehalte CBD
Bedrocan®	ongeveer 22%	minder dan 1%
Bedica®	ongeveer 14%	minder dan 1%
Bedrobinol®	ongeveer 13,5%	minder dan 1%
Bediol®	ongeveer 6,3%	ongeveer 8%
Bedrolite®	minder dan 1%	ongeveer 9%

Bedrocan® en Bedrobinol® zijn in de vorm van gedroogde bloemtoppen (flos) beschikbaar. De soorten Bediol®, Bedica® en Bedrolite® zijn als fijngemalen korreltjes van de bloemtoppen (granulaat) op de markt, zodat ze makkelijker te gebruiken zijn (vooral voor patiënten met een slechte handfunctie). Bij gebruik van een verdamer of het zetten van thee maakt het niet uit of u de gedroogde bloemtoppen of de korreltjes gebruikt.

CBD-olie

CBD-olie, met of zonder THC, is op recept verkrijgbaar als magistrale bereiding bij de Transvaal apotheek (Den Haag), Mierlo Hout / Infinity Pharma (Helmond) en apotheek SMA (Rosmalen). Op internet, bij drogisten en in reformzaken zijn ook diverse CBD-producten verkrijgbaar, waaronder CBD-olie. Deze worden soms als voedingssupplement aangeboden en soms als medisch hulpmiddel. Alleen de cannabisolie uit de apotheek is gestandaardiseerd. Er is in Nederland nog geen geregistreerd medicijn met CBD.

Bij welke aandoeningen?

De afgelopen jaren zijn wetenschappelijke onderzoeken uitgevoerd met medicinale cannabis bij veel verschillende aandoeningen. De resultaten van deze onderzoeken zijn wisselend. Soms is er bewijs dat het werkt, maar soms ook niet.

Cannabis kan werkzaam zijn bij:

- pijn, spierkrampen en spiertrekkingen bij MS of ruggenmergschade;
- misselijkheid, verminderde eetlust, vermagering en verzwakking bij kanker en aids;
- misselijkheid en braken als gevolg van medicijnen of bestraling bij kanker, hepatitis C- of hiv-infectie en aids;
- chronische pijn (met name zenuwpijn, bijvoorbeeld door beschadiging van een zenuwbaan, fantoompijn, aangezichtspijn, of pijn die blijft bestaan na het genezen van gordelroos);
- syndroom van Gilles de la Tourette;
- glaucoom, als de normale behandeling niet of onvoldoende werkt;
- verschillende vormen van epilepsie (ook bij kinderen).

We leren ook van de ervaringen van artsen en de patienten die cannabis gebruiken bij andere ziektes. Voorbeelden hiervan zijn de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa, migraine of clusterhoofdpijn, dystonie (abnormale spiersamentrekkingen), reumatische aandoeningen zoals reumatoïde artritis en fibromyalgie, ADHD, posttraumatische stressstoornis, onrust bij de ziekte van Alzheimer, jeuk en hersentrauma.

Medicinale cannabis speelt tot nu toe geen rol bij de genezing van de aandoeningen, maar kan wel de klachten van de aandoeningen verminderen. Ook kan medicinale cannabis de doseringen en bijwerkingen van andere medicijnen helpen te verminderen. De arts kan inschatten bij welke aandoening en in welke situatie medicinale cannabis een goede keuze is. Medicinale cannabis wordt vooral voorgeschreven als de normale behandelingen en medicijnen niet genoeg helpen of te veel bijwerkingen geven.

Op de website www.cannabis-med.org van de International Association for Cannabinoid Medicine (IACM) kunt u een lijst vinden van wetenschappelijke onderzoeken met cannabis en hoeveel het helpt bij verschillende aandoeningen.

Behandeling met medicinale cannabis

Om medicinale cannabis te kunnen gebruiken is een recept van een arts nodig. Iedere arts in Nederland mag medicinale cannabis voorschrijven.

De arts bepaalt in overleg met de patiënt:

- Welke soort cannabis het meest geschikt is om mee te beginnen.
- Op welke manier de medicinale cannabis gebruikt wordt.
- Hoeveel medicinale cannabis per keer en per dag gebruikt moet worden.

Het BMC kan artsen, apothekers en patiënten hierin adviseren.

Welke soort is een goede keuze?

Welke soort cannabis het meest geschikt is, hangt af van de klachten.

Cannabis met voornamelijk THC (Bedrocan®, Bedica® en Bedrobinol®) werkt het beste bij aandoeningen zoals het syndroom van Gilles de la Tourette, glaucoom en bij klachten zoals gewichtsverlies, misselijkheid en braken.

THC is ook een belangrijk bestanddeel om pijn te verminderen. Bij chronische zenuwpijnen start men vaak eerst met Bediol® (een combinatie van THC en CBD). Als dat niet genoeg helpt, dan stapt men over naar een soort met een hoger THC-gehalte. Bedica® heeft naast de bekende effecten van cannabis een extra ontspannende werking op lichaam en geest. Dit kan bij klachten als onrust, slapeloosheid of spasmen een goede keuze zijn.

Cannabis met een combinatie van THC en CBD (zoals Bediol®) kan bij pijnklachten samen met spasmen, zoals bij multiple sclerose (MS), beter werken dan cannabis met alleen THC. CBD vermindert niet alleen pijn, maar werkt ook ontstekingsremmend en vermindert de psychische bijwerkingen van THC.

Bedrolite® bevat minder dan 1% THC en heeft hierdoor geen effect op de geest of het gedrag. CBD kan werkzaam zijn bij bepaalde vormen van epilepsie.

Hoe kunt u medicinale cannabis gebruiken?

Cannabis gaat pas werken als het wordt verhit voor gebruik. Medicinale cannabis kan op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als thee of door het in te ademen na verdamping (met een verdamer of vernevelaar). Inademen werkt sneller en sterker dan thee. De juiste dosering is ook makkelijker te bepalen.

Thee

Bij gebruik van medicinale cannabis als thee duurt het ongeveer 30 tot 90 minuten voordat het gaat werken. Het maximale effect is meestal na 2 tot 3 uur. Het duurt vier tot acht uur voordat het is uitgewerkt. Als u de thee drinkt en tegelijk ook vetzig voedsel eet, dan werkt de cannabis sneller en beter.

Inhalatie (inademen)

Inademen werkt sneller en korter dan thee. Het lichaam neemt de werkzame bestanddelen snel op. Het maximale effect is al binnen enkele minuten. Hierdoor is de dosering makkelijk aan te passen. Bij onvoldoende werking kunt u meer inhaleren. Als u bijwerkingen voelt, is het goed om te wachten totdat die vanzelf verdwijnen. Na ongeveer 3 tot 4 uur werkt de medicinale cannabis niet meer.

Roken

Het regelmatig roken van cannabis is schadelijk voor de gezondheid. Het kan de longen beschadigen en ontstekingen van keel, neus en longen geven. Daarom raden wij het roken van medicinale cannabis af.

Olie

U druppelt de olie onder de tong. Meer informatie over de werkzaamheid kunt u krijgen bij de apotheek die de cannabisolie verstrekt.

Wordt medicinale cannabis vergoed?

Medicinale cannabis wordt niet vergoed door zorgverzekeraars. Informeer eventueel bij uw zorgverzekeraar naar het vergoedingsbeleid voor medicinale cannabis.

Instructies voor gebruik en dosering

Thee

Wanneer u thee wilt maken van medicinale cannabis, is de bereiding als volgt:

- Breng een halve liter water aan de kook.
- Voeg een halve gram (ongeveer 2 theelepels of 1 maatschepje) medicinale cannabis toe.
- Draai het vuur zacht en laat de thee nog 15 minuten zachtjes met het deksel op de pan doorkoken.
- Neem de pan van het vuur en zeef de thee.
- Bewaar de thee in een thermoskan als u deze nog op dezelfde dag wilt drinken.

Thee voor een aantal dagen zetten:

Gebruik 1 gram (ongeveer 4 theelepels of 2 maatschepjes) medicinale cannabis op 1 liter water. Na de bereiding - zoals hierboven - voegt u een zakje of theelepel koffiemelkpoeder toe aan de nog warme thee (zo blijven de werkzame stoffen niet plakken aan de theekan of mok). Laat de thee afkoelen en bewaar hem in de koelkast. Na afkoelen is de thee een aantal dagen houdbaar in de koelkast. Thee uit de koelkast mag u weer opwarmen. Ook mag u er suiker, siroop of honing bij doen om de smaak te verbeteren.

Dosering:

Meestal start u met het drinken van 1 kop (0,2 liter) thee 's avonds. Als het resultaat na één tot twee weken onvoldoende is, kunt u - in overleg met de arts - 's ochtends een extra kop (0,2 liter) thee toevoegen. Heeft de thee onvoldoende effect, dan kunt u het inademen van medicinale cannabis met een verdamer of vernevelaar proberen.

Inhalatie (inademen)

Gebruik voor het inademen van medicinale cannabis een betrouwbare verdamer of vernevelaar. Vernevelaars – met gebruiksinstructies – kunt u onder andere krijgen in de apotheek. Meer informatie over vernevelaars vindt u op www.cannabisbureau.nl

Dosering:

- Plaats de eerste keren ongeveer 200 milligram (1 theelepel of een halve maatlepel) medicinale cannabis in de verdamper.
- Verhit de cannabis en inhaleer daarna een keer.
- Wacht enkele minuten voordat u weer inhaleert.
- Herhaal dit enkele keren, totdat het gewenste effect is bereikt of tot (psychische) bijwerkingen optreden. Doe dit in het begin één of twee keer per dag.
- Als u meer wilt gaan gebruiken, bouw dat dan langzaam op. Ga niet te snel vaker inhaleren. Overleg regelmatig met uw arts. De juiste dosering cannabis kan namelijk sterk verschillen per persoon.

Olie

Neem voor gebruiksinstructies contact op met de apotheek waar u de olie verkregen heeft.

Risico's en bijwerkingen

Bij wie zijn er risico's?

Soms wordt het gebruik van cannabis afgeraden, of moet u extra voorzichtig zijn. Dit is het geval bij:

- Mensen met een erfelijke aanleg voor psychoses (zoals schizofrenie) of andere psychische klachten. In zeldzame gevallen kan cannabis bij deze groep een psychotische aanval veroorzaken. Goede begeleiding door een medisch specialist is daarom belangrijk.
- Mensen met hart- en vaatziekten. Cannabis kan effect hebben op de bloeddruk en hartslag. Ook hierbij is begeleiding door een medisch specialist gewenst.
- Jongeren tot en met 23 jaar. Deze groep is extra gevoelig voor de stoffen in cannabis. Het gebruik van medicinale cannabis wordt daarom afgeraden. Zij moeten in principe geen medicinale cannabis gebruiken.

Wat zijn de bijwerkingen?

Patiënten verdragen medicinale cannabis over het algemeen goed. Meestal zijn lage doseringen al voldoende en daarom komen bijwerkingen relatief weinig voor. Bijwerkingen komen vooral voor bij hogere doseringen of bij gelijktijdig gebruik van een middel dat de bijwerkingen versterkt (bijvoorbeeld alcohol).

Bekende bijwerkingen van medicinale cannabis zijn slapeloosheid en hartkloppingen. Soms kan cannabis gevoelens van angst en neerslachtigheid versterken. Andere effecten zijn ontspanning, droge mond, lachbuien, honger, sterkere beleving van bijvoorbeeld kleuren en muziek, loomheid en een verstoorde beleving van tijd en ruimte. Ook kan het reactievermogen verminderd zijn, vooral tijdens de eerste uren na gebruik. Bij hogere doseringen kunt u 'high' worden. Dit is een extreem gevoel van vreugde dat langzaam verandert in een tevreden gevoel van kalmte en rust. Al deze effecten verdwijnen over het algemeen na een paar uur.

Mag u autorijden?

Voor weggebruikers geldt een wettelijke limiet voor cannabis van 3,0 microgram THC per liter bloed. Er wordt geen uitzondering gemaakt voor medicinaal gebruik. THC blijft lang in het lichaam aanwezig en de limiet wordt dus snel overschreden. Het advies is niet deel te nemen aan het verkeer (autorijden, fietsen) wanneer u medicinale cannabis gebruikt.

Mag u cannabis gebruiken tijdens de zwangerschap en borstvoeding?

Regelmatig of langdurig cannabisgebruik tijdens de zwangerschap kan invloed hebben op de ontwikkeling van het ongeboren kind. Ook komen bestanddelen van de cannabis - zoals THC - terecht in de moedermelk. Het gebruik van medicinale cannabis tijdens de zwangerschap en tijdens het geven van borstvoeding wordt daarom afgeraden. Voor meer informatie hierover kunt u terecht bij uw arts of apotheker.

Is er kans op afhankelijkheid of verslaving?

Afhankelijkheid treedt over het algemeen niet op bij gebruik in lage doseringen, zoals bij medicinaal gebruik. Als er sprake was van afhankelijkheid in het verleden, dan moet u wel extra voorzichtig zijn.

Langdurig gebruik van hoge doseringen cannabis kan wel leiden tot afhankelijkheid. Stoppen kan dan afkickverschijnselen veroorzaken, zoals rusteloosheid, prikkelbaarheid, slapeloosheid en misselijkheid.

Cannabis op internet en social media

Gebruik van cannabis voor ziektes en klachten is populair. Steeds meer mensen kopen CBD-olie bij de drogist. Maar ook de verkoop via andere kanalen groeit. Op Facebook en Instagram zijn groepen te vinden die onderling handelen in allerlei cannabisvarianten, zowel gedroogd als in de vorm van olie.

De herkomst van deze producten is onbekend en de productie wordt niet gecontroleerd. Onduidelijk is wat de kwaliteit van deze producten is, wat er precies in zit en in welke hoeveelheid, en of het productieproces voldoende schoon is.

De populariteit van cannabis voor ziektes en klachten zorgt ook voor veel vragen op internet. In discussiegroepen, op YouTube filmpjes en op sommige websites worden veel vragen gesteld door patiënten. De vragen worden beantwoord door mensen die zichzelf als expert presenteren, maar die meestal geen medische of farmaceutische achtergrond hebben. De adviezen zijn in het algemeen niet gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en kunt u niet zomaar voor waarheid aannemen. Vaak hebben de websites ook een commercieel doel, namelijk het verkopen van zoveel mogelijk cannabis. Als u vragen heeft over cannabis, stel ze dan aan uw eigen arts of apotheker of aan het Bureau voor Medicinale Cannabis.

Volgens veel verhalen op internet is cannabis een wondermiddel: het lijkt goed te zijn voor alle denkbare klachten en ziektes. Vooral het geloof dat cannabis allerlei soorten van kanker kan genezen, is wijdverbreid. Het bewijs dat kanker door cannabis genezen kan worden, is helaas nog niet geleverd. Ondanks dat op allerlei plekken in de wereld hiernaar onderzoek wordt gedaan. Als u toch cannabis wil proberen, dan is het belangrijk dat u hierover met uw arts praat. Bedenk hierbij dat medicinale cannabis nooit in de plaats van de normale behandelingen tegen kanker komt.

Medicinale cannabis mee op reis

Medicinale cannabis valt onder de Opiumwet. Voor reizen naar het buitenland met een medicijn dat onder de Opiumwet valt is een officiële verklaring nodig.

Informatie over welke verklaring u nodig heeft voor uw buitenlandse reis en wie die moet goedkeuren, kunt u vinden op de website van het CAK, www.hetcak.nl

Meer weten?

Als u nog vragen heeft, neem dan contact op met uw arts en/of apotheker. Bij aanvullende vragen kunt u - of uw arts of apotheker - ook contact opnemen met het Bureau voor Medicinale Cannabis (BMC) van het CIBG, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in Den Haag. Het BMC is het nationale cannabisbureau. Dit bureau is verantwoordelijk voor de productie van cannabis voor medicinale en wetenschappelijke doeleinden. Op de website van het BMC (www.cannabisbureau.nl) vindt u aanvullende informatie over medicinaal gebruik van cannabis. Telefonisch zijn we bereikbaar onder het nummer 070-340 5113.

Relevante websites

- Bureau voor Medicinale Cannabis (BMC): www.cannabisbureau.nl
- CIBG, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport: www.cibg.nl
- Reizen naar het buitenland met medicinale cannabis: www.hetcak.nl
- Wetenschappelijke artikelen over medicinale cannabis: www.cannabis-med.org

**Deze brochure is een uitgave van Instituut
Verantwoord Medicijngebruik en het Bureau voor
Medicinale Cannabis (BMC) van het CIBG, ministerie
van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).**

Postadres

Postbus 16114
2500 BC Den Haag

T (070) 340 5113

E info@cannabisbureau.nl

© Ministerie van VWS en Instituut Verantwoord
Medicijngebruik, herziene versie, oktober 2018